

AP. BPA. ENOTY.

101820

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ

1 ΙΟΥΛΙΟΥ — 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

1952

ΕΚΔΟΣΕΙΣ : ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 23 — ΑΘ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

Μετάφρασις : ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ

ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ

(' Απόσπασμα)

ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

Φαίνεται δὲ ὅτι καθ' ὅλου τὴν ποιητικὴν ἐγέννησαν δύο τινὲς αἰτίαι καὶ αὗται φυσικαί. Διότι καὶ ἡ μίμησις εἶναι σύμφυτος εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ παιδιὰ καὶ κατὰ τοῦτο ὑπερέχουν τῶν ἄλλων ζώων, ὅτι (ὁ ἄνθρωπος) εἶναι μιμητικώτατος καὶ τὰς πρώτας μαθήσεις ἀποκτᾷ διὰ μίμησεως (ἐπίσης δὲ σύμφυτος εἶναι) ὅτι χαίρομεν ὅλοι διὰ τὰ μιμήματα. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι ὅτι συμβαίνει ἐπὶ τῶν καλλιτεχνημάτων διότι ὅσα πράγματα εἰς τὴν πραγματικότητα δυσαρέστως βλέπομεν, τούτων τὰς εἰκόνας τὰς πλέον ἀπηκριβωμένας εὐχαριστούμεθα νὰ τὰς βλέπωμεν, π. χ. μορφὰς καὶ ζώων εὐτελεστάτων καὶ νεκρῶν. Αἴτιον δὲ καὶ τούτου εἶναι, ὅτι τὸ μανθάνειν εἶναι εὐαρεστότατον ὄχι μόνον εἰς τοὺς φιλοσόφους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὁμοίως, ἀλλὰ μόνον ὀλίγον μετέχουν αὐτοῦ. Διότι διὰ τοῦτο εὐχαριστοῦνται βλέποντες τὰς εἰκόνας, ὅτι συγχρόνως θεωροῦντες ἐννοοῦν καὶ συλλογίζονται τί εἶναι ἕκαστον, π. χ. ὅτι αὐτὸς εἶν' ὁ δαίμων. Ἐπειδὴ ἂν τύχη νὰ μὴ ἔχη ἰδεῖ προτοῦ τὸ πρᾶγμα, δὲν θὰ τοῦ ἐμποιήσῃ ἡδονὴν ὡς μίμημα, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἢ διὰ τὸ χρῶμα ἢ διὰ καμίαν ἄλλην τοιαύτην αἰτίαν.

Ἀφοῦ λοιπὸν κατὰ φύσιν ἔχομεν τὸ μιμεῖσθαι καὶ τὴν ἁρμονίαν καὶ τὸν ρυθμὸν—διότι ὅτι τὰ μέτρα εἶναι μόρια τῶν ρυθμῶν, εἶναι φανερόν—ὄσοι ἐξ ἀρχῆς ἐπλάσθησαν ἐκ φύσεως ἰδιαιτέρως ἐπιτίθειοι πρὸς αὐτὰ προάγοντες κατὰ μικρόν, ἐγέννησαν τὴν ποίησιν ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων.

ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

Διεσπάσθη δὲ ἡ ποίησις κατὰ τὰ ἦθη ἑκάστου τῶν ποιητῶν. Διότι οἱ μὲν σοβαρώτεροι ἐμιμοῦντο τὰς εὐγενεῖς πράξεις καὶ τὰς τῶν τοιούτων, οἱ δὲ κατώτεροι τὰς τῶν φαύλων, κατὰ πρῶτον ψόγους ποιοῦντες, καθὼς ἄλλοι

ὕμνους καὶ ἐγκώμια. Καὶ τῶν μὲν πρὸ τοῦ Ὀμήρου (ποιητῶν) οὐδενὸς ἔχομεν νὰ εἰπωμεν τοιοῦτον ποίημα, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὑπῆρξαν πολλοί. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ὀμήρου καὶ ἐξῆς εἶναι δυνατόν (ν' ἀναφέρωμεν), καθὼς (εἶναι) ἐκείνου ὁ Μαργίτης καὶ τὰ παρόμοια ποιήματα (ἄλλων). Εἰς αὐτὰ (τὰ ψογερά ποιήματα) ἦλθε καὶ τὸ ἁρμόζον ἱαμβεῖον μέτρον—διὸ καὶ ἱαμβεῖον καλεῖται τώρα, διότι μὲ τὸ μέτρον τοῦτο ἱαμβίζαν (ἐπερίπαιζαν ἀλλήλους—καὶ (τοιουτοτρόπως) οἱ παλαιοὶ ἐγίναν ἄλλοι μὲν ποιηταὶ ἡρωϊκῶν στίχων, ἄλλοι δὲ ἱάμβων. Ἄλλ' ὁ Ὀμηρος, ὅπως καὶ εἰς τὰ σπουδαῖα κατ' ἐξοχὴν ποιητὴς ἦτο—διότι μόνος αὐτὸς ὄχι μόνον ὠραῖα (ἐξωτερικῶς) ποιήματα, ἀλλὰ καὶ μίμησις δραματικῆς ἐποίησεν—οὕτω καὶ τῆς κωμωδίας τὰς γενικὰς γραμμὰς πρῶτος ὑπέδειξεν, παραστήσας ὄχι ψόγον, ἀλλὰ δραματικὴν εἰκόνα τοῦ γελοίου. Διότι ὁ Μαργίτης ἔχει καὶ αὐτὸς τὸν αὐτὸν λόγον πρὸς τὰς κωμωδίας, ὅπως ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσεια πρὸς τὰς τραγωδίας. Ἀφοῦ δὲ ἦλθεν εἰς φῶς (παρὰ τὸ ἔπος καὶ τὸν ἱαμβον) ἡ τραγωδία καὶ κωμωδία, ὄσοι ἐκλιναν πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην ποίησιν, ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἑκάστου, οἱ μὲν ἐγίναν ποιηταὶ κωμωδιῶν ἀντὶ τῶν ἱάμβων, οἱ δὲ ἀντὶ τῶν ἐπῶν διδάσκαλοι τραγωδιῶν, διότι τὰ νέα ταῦτα εἶδη ἦσαν μεγαλοπρεπέστερα καὶ περισσότερον ἐξετιμῶντο παρὰ ἐκεῖνα.

ΑΡΧΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

Τὸ νὰ ἐξετάσωμεν τώρα, ἂν τάχα ἡ τραγωδία εἶναι ἤδη πᾶν ὅτι κατὰ τὰ συστατικά της εἶδη δύναται νὰ εἶναι ἢ ὄχι καὶ νὰ κρινώμεν (τὸ ζήτημα τοῦτο) καὶ αὐτὸ αὐτὸ (θεωρητικῶς) καὶ σχετικῶς πρὸς τὰ ἄλλα, τοῦτο εἶναι ἄλλος λόγος. Ἀφοῦ λοιπὸν ὑπῆρξε καὶ ἀρχὰς αὐτοσχεδίας, καὶ αὕτη καὶ ἡ κωμωδία, καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τῶν διθύραμβων, ἢ δὲ

ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὰ φαλλικά—τὰ ὅποια ἀκόμη καὶ σήμερον εἰς πολλὰς πόλεις διατηροῦνται καὶ ἐορτάζονται—κατὰ μικρὸν ἐμεγάλωσε, καθ' ὅσον οἱ ποιηταὶ ἀνεπτύσσον ὅσον μέρος αὐτῆς ἀπεκαλύπτετο. Καὶ (τοιουτρόπως), ἀφοῦ πολλὰς μεταβολὰς ἤλλαξεν ἡ τραγωδία, ἔπαυσε νὰ μεταβάλλεται, ἀφοῦ ἔλαβε τὴν φυσικὴν μορφήν της. Καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑποκριτῶν ἐξ ἑνὸς εἰς δύο πρῶτος ὁ Αἰσχύλος ἀνεβίβασε (καὶ τὰ μέρη) τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε καὶ κατέστησε τὸν διάλογον κύριον μέρος (τῆς τραγωδίας). Τρεῖς δὲ ὑποκριτὰς καὶ τὴν σκηνογραφίαν ὁ Σοφοκλῆς (ἐφεῦρεν). Προσέτι δὲ ἡ μεγαλοπρέπεια, ἀπὸ τῶν μικρῶν μύθων καὶ ἀπὸ τῆς κωμικῆς φράσεως (ποῦ εἶχεν), ἐπειδὴ ἀνεπτύχθη ἐκ σατυροειδοῦς, ἀργὰ ἐσοβαροποιήθη. Καὶ τὸ μέτρον ἐκ τετραμέτρου (τροχαϊκοῦ) λαμβικὸν ἔγινε. Διότι κατ' ἀρχὰς μὲν τετράμετρον μετεχειρίζοντο, ἐπειδὴ ἡ ποίησις ἦτο σατυροειδῆς καὶ εἶχε πολλὴν ὄρχησιν, ἀφοῦ δὲ ἀνεπτύχθη διαλογικὴ μορφή, αὐτὴ ἡ φύσις εὔρε τὸ προσήκον μέτρον. Διότι (πράγματι) τὸ λαμβεῖον εἶναι ἐκ τῶν μέτρων τὸ καταλληλότατον πρὸς διάλογον. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι ἡ ἐξῆς· ὅτι δηλαδὴ πλεῖστα λαμβεῖα λέγομεν διαλεγόμενοι πρὸς ἀλλήλους, ἐξάμετρα δὲ σπανίως καὶ (μόνον) ὅταν ἀφήνωμεν τὸν (συνήθη) τόνον τῆς ὀμιλίας. Καὶ πρὸς τούτους ἡ αὐξήσις τῶν ἐπεισοδίων, καὶ τὰ λοιπὰ πῶς λέγεται ὅτι καθένα διεκοσμήθη, ὡς θεωρηθσοῦν ὡς νὰ τὰ εἶπαμεν· διότι θὰ ἦτο ἴσως πολλὴ ἐργασία νὰ τὰ διεξέλθωμεν ἕνα - ἕνα.

Ἡ ΚΩΜΩΔΙΑ

Ἡ δὲ κωμωδία εἶναι, καθὼς εἶπομεν, μίμησις (ἀνθρώπων) ταπεινοτέρων μὲν (τοῦ συνήθους), ὄχι ὅμως κατὰ πᾶν ἐλάττωμα, ἀλλὰ τρῦ ἀσχήμου μέρος εἶναι τὸ κωμικόν. Τὸ κωμικὸν δηλαδὴ εἶναι λάθος τι ἢ ἀσχημία, ἢ ὅποια δὲν περιέχει οὔτε ὀδύνην, οὔτε βλάβην, καθὼς ἔξαφνα τὸ κωμικὸν προσωπεῖον εἶναι ἀσχημον ἢ διεστραμμένον, χωρὶς πόνον ὅμως.

Λοιπὸν τῆς μὲν τραγωδίας αἱ (διαδοχικαί) μεταβολαὶ καὶ διὰ τίνων ποιητῶν ἔγιναν δὲν εἶναι ἄγνωστον· τῆς δὲ κωμωδίας, ἐπειδὴ δὲν ἐλαμβάνετο ἐξ ἀρχῆς σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν, ἔχουν λησμονηθῆ. Διότι καὶ χορὸν κωμωδιῶν σχετικῶς ἀργὰ ἔδωκεν ὁ ἀρχων, ἀλλ' (ἕως τότε) ἦσαν ἐρασιτέχνη. Ἀφοῦ δὲ εἶχε πλέον αὐτὴ ὀπωσθῆ τότε διανομοφωθῆ, ἔκτοτε μνημονεύονται οἱ λεγόμενοι ποιηταὶ αὐτῆς. Ἀλλὰ ποῖος εἰσήγαγε προσωπεῖα ἢ λόγους ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑποκριτῶν καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀγνοοῦνται. Τὴν δὲ πλοκὴν μύθων (ἠδρε) ὁ Ἐπίχαρμος καὶ ὁ Φόρμις. Λοιπὸν αὕτη κατ' ἀρχὰς ἐκ Σικελίας ἦλθεν· ἐκ δὲ τῶν ἐν Ἀθήναις ποιητῶν πρῶτος ὁ Κράτης, ἀφήσας τὴν σκωπτικὴν μορφήν (τῆς κωμωδίας), ἤρχισε νὰ ποιῇ γενικὰς ὑποθέσεις καὶ μύθους.

ΕΠΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Ἡ μὲν ἐποποιία λοιπὸν μέχρι μὲν τοῦ ὅτι εἶναι ἔμμετρος μετὰ λόγου μίμησις σπουδαίων συμφωνεῖ πρὸς τὴν τραγωδίαν· ἀλλὰ καθότι ἔχει τὸ μέτρον μονοειδῆ καὶ εἶναι ἀπαγγελία διηγηματικὴ κατὰ τοῦτο διαφέρει. Προσέτι δὲ κατὰ τὸ μῆκος ἢ μὲν (τραγωδία) προσπαθεῖ ὅσον τὸ δυνατόν νὰ διεξάγεται ἐντὸς μιᾶς περιόδου τοῦ ἡλίου ἢ ὀλίγον νὰ παρεκβαίνει (τούτου), ἢ δὲ ἐποποιία εἶναι ἀόριστος κατὰ τὸν χρόνον, καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρει. Καίτοι κατ' ἀρχὰς ὁμοίως ἐποίουν τοῦτο εἰς τὰς τραγωδίας καὶ εἰς τὰ ἔπη. Τὰ δὲ μέρη τῆς τραγωδίας εἶναι τινὰ μὲ τὰ αὐτὰ (καὶ τῶν ἔπων), τινὰ δὲ ἴδια τῆς τραγωδίας. Διὰ τοῦτο βεβαίως ὅστις ἤξεύρει (νὰ κρίνῃ) περὶ καλῆς καὶ κακῆς τραγωδίας, ἤξεύρει καὶ περὶ ἔπων· διότι ὅσα μὲν ἔχει ἡ ἐποποιία, τὰ ἔχει καὶ ἡ τραγωδία, ὅσα δὲ ἔχει αὕτη, δὲν τὰ ἔχει ὅλα ἡ ἐποποιία.

ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ ΟΡΙΣΜΟΣ

Τραγωδία λοιπὸν εἶναι μίμησις πράξεως σοβαρᾶς καὶ τελείας (καθ' ἑαυτήν), ἢ ὅποια ἔχει (ἀρκετὸν) μέγεθος, διὰ λόγου ἠδυσμένου μὲ χωριστὰ ἕκαστον εἶδος (ἠδύσματος) εἰς τὰ (διάφορα) αὐτῆς μέρη, καὶ διεξαγομένη διὰ δράσεως καὶ οὐχὶ δι' ἀπαγγελίας, ἐπιτυγχάνουσα διὰ τοῦ ἔλεου καὶ τοῦ φόβου (ποῦ διαγείρει) τὴν κάθαρσιν τῶν τοιούτων (οἰκτρῶν καὶ φοβερῶν) παθημάτων. Ἐννοῶ δὲ ἠδυσμένον λόγον μὲν τὸν ἔχοντα ρυθμὸν καὶ ἀρμονίαν καὶ μέλος, τὸ δὲ χωριστὰ δι' ἕκαστου εἶδους ἔννοῶ, ὅτι τινὰ μόνον διὰ μέτρων διεξάγονται καὶ πάλιν ἄλλα διὰ μέλους.

ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ ΜΕΡΗ

Ἐπειδὴ δὲ διὰ δράσεως μιμοῦνται, πρῶτον μὲν κατ' ἀνάγκην θ' ἀποτελεῖ μέρος τι (τοῦ συνόλου) τῆς τραγωδίας ὁ θεαματικὸς διάκοσμος, κατόπιν ἡ μελοποιία καὶ ἡ λέξις· διότι διὰ τούτων ἐκτελοῦν τὴν μίμησιν. Ἐννοῶ δὲ λέξιν μὲν τὴν σύνθεσιν ἀκριβῶς τῶν στίχων, μελοποιίαν δὲ ἐκεῖνο τοῦ ὁποῖου ἡ σημασία εἶναι ὄλη φανερά. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι μίμησις πράξεως (ἢ τραγωδία), πρᾶτται δὲ ὑπὸ τινων πραττόντων, οἱ ὅποιοι κατ' ἀνάγκην ἔχουν μερικὰς (διακριτικὰς) ἰδιότητας κατὰ τὸ ἦθος καὶ τὴν διάνοιαν—διότι ὡς ἐκ τούτων λέγομεν ὅτι καὶ αἱ πράξεις ἔχουν μερικὰς ἰδιότητας—συμβαίνει κατὰ φυσικὸν λόγον νὰ ὑπάρχουν δύο αἷτια τῶν πράξεων, ἡ διάνοια καὶ τὸ ἦθος. Καὶ κατὰ τὰς πράξεις ταύτας καὶ ἐπιτυγχάνουν καὶ ἀποτυγχάνουν ὅλοι. Εἶναι δὲ τῆς μὲν πράξεως ἡ μίμησις ὁ μύθος. Μῦθον δηλαδὴ ἔννοῶ τοῦτο, τὴν σύνθεσιν τῶν συμβαινόντων· τὰ δὲ ἦθη (ὀνομάζω) τοῦτο, κατὰ τὸ ὅποιον λέγομεν ὅτι οἱ πράττοντες ἔχουν διακριτικὰς τινὰς ἰδιότητας διάνοιαν δὲ (ἐννοῶ) ἐκεῖνα, διὰ τῶν ὁποίων

λέγοντες αποδεικνύουν κάτι ἢ καὶ (ἀπλῶς) ἀποφαίνονται γνώμην.

Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν τὰ μέρη τραγωδίας εἶναι ἕξ, κατὰ τοῦτο δὲ εἶναι τοιαύτη ἢ τοιαύτη ἢ τραγωδία. Ταῦτα δὲ εἶναι μῦθος καὶ ἦθος καὶ λέξεις καὶ διάνοια καὶ ὄψις καὶ μελοποιία. Δηλαδή τὰ μὲν μέσα διὰ τῶν ὁποίων μιμοῦνται, ἀποτελοῦν δύο μέρη, τὸ πῶς δὲ μιμοῦνται ἔν, τὰ δὲ ἀντικείμενα ποῦ μιμοῦνται, τρία. Καὶ πλὴν (τῶν ἕξ) τούτων οὐδὲν ἄλλο.

Ταῦτα λοιπὸν τὰ εἶδη μεταχειρίζονται ὄχι ὀλίγοι ποιηταὶ ὅλα ὁμοῦ· διότι καὶ ὄψεις ἔχει πᾶν (δράμα) καὶ ἦθος καὶ μῦθον καὶ λέξιν καὶ μέλη καὶ διάνοιαν ὡσαύτως. Μέγιστον ὁμῶς τούτων εἶναι ἡ πλοκὴ τῶν πραγμάτων. Διότι ἡ τραγωδία εἶναι μίμησις ὄχι ἀνθρώπων, ἀλλὰ πράξεων καὶ βίου, καὶ ἡ εὐδαιμονία καὶ ἡ κακοδαιμονία συμβαίνει ἐν πράξει, καὶ ὁ σκοπὸς εἶναι εἶδος πράξεως, οὐχὶ ποιότης. Οἱ δὲ ἄνθρωποι εἶναι κατὰ μὲν τὰ ἦθη τοιαῦτοι ἢ τοιοῦτοι, κατὰ δὲ τὰς πράξεις εὐδαιμόνες ἢ τὸ ἐναντίον. Ὅχι λοιπὸν διὰ τὰ μιμηθῶν τὰ ἦθη, πράττουσιν (οἱ μιμούμενοι), ἀλλὰ περιλαμβάνουσιν (εἰς τὴν μίμησιν) καὶ τὰ ἦθη χάριν τῶν πράξεων. Ὡστε τὰ πράγματα καὶ ὁ μῦθος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς τραγωδίας, ὁ δὲ σκοπὸς εἶναι τὸ σπουδαιότατον πάντων. Προσέτι, ἄνευ μὲν πράξεως δὲν δύναται νὰ γίνῃ τραγωδία, ἄνευ δὲ χαρακτήρων δύναται. Πχ. αἱ τραγωδίαι τῶν πλείστων νέων εἶναι ἑλλειπεῖς εἰς χαρακτήρας, καὶ ἐν γένει ὑπάρχουσιν πολλοὶ τοιοῦτοι ποιηταί, ὅπως καὶ ἐκ τῶν ζωγράφων τοιοῦτος φαίνεται ὁ Ζεῦξις (συγκρινόμενος) πρὸς τὸν Πολύγνωτον διότι ὁ μὲν Πολύγνωτος εἶναι καλὸς ἠθογράφος, ἡ δὲ ζωγραφικὴ τοῦ Ζεύξιδος δὲν ἔχει διόλου διαγραφὴν χαρακτήρων. Καὶ προσέτι, ἐάν τις θέσῃ τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον λόγους μιμητικὸς ἦθους καλῶς ἐπεξεργασμένους κατὰ τὴν φράσιν καὶ τὸ διανοητικὸν περιεχόμενον, δὲν θὰ κάμῃ ὅ,τι ἦτο τὸ ἔργον τῆς τραγωδίας, ἀλλὰ μᾶλλον (θὰ ἐπιτύχῃ) ἢ τραγωδία ἢ περιέχουσα ὑποδεέστερα ταῦτα, ἀλλ' ἔχουσα μῦθον καὶ πλοκὴν πραγμάτων. Πρὸς τούτοις δὲ τὰ σπουδαιότατα (μέσα), διὰ τῶν ὁποίων συγκινεῖ ψυχὴν ἢ τραγωδία, εἶναι μέρη τοῦ μύθου, δηλαδή αἱ περιπέτειαι καὶ αἱ ἀναγνωρίσεις. Ἄλλη ἀπόδειξις εἶναι ὅτι καὶ οἱ (κατὰ πρῶτον) ἐπιχειροῦντες νὰ ποιοῦν (τραγωδίας) πρότερον ἐπιτυχάνουσιν νὰ εἶναι ἀκριβεῖς ὡς πρὸς τὴν λέξιν καὶ τοὺς χαρακτήρας, παρὰ νὰ πλέκουν τὰ πράγματα (τὸν μῦθον), καθὼς (παθαίνουν) καὶ οἱ πρῶτοι ποιηταὶ σχεδὸν ὅλοι.

Λοιπὸν ἀρχὴ μὲν καὶ τρόπον τινα ψυχὴ τῆς τραγωδίας εἶναι ὁ μῦθος, δεύτερον δὲ τὰ ἦθη. Διότι παρόμοιον τι συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς ζωγραφικῆς: Ἐάν δηλαδή ἀλείψῃ κανεὶς τὸν πίνακα μὲ τὰ κάλλιστα χρώματα ἀνακατωτά, δὲν θὰ τέρψῃ ὁμοίως, ὅπως ἐάν σχεδιογραφῆσῃ ἐπὶ (ἀπλοῦ) λευκοῦ κάποιαν εἰκόνα. Ἐπειτα εἶναι μίμησις πράξεως (ἢ τρα-

γωδία) καὶ χάριν αὐτῆς πρὸ πάντων εἶναι μίμησις τῶν πρακτόνων (προσώπων). Τρίτον δὲ (μέρος τῆς τραγωδίας) εἶναι ἡ διάνοια· τοῦτο δὲ εἶναι τὸ νὰ δύναται (πρόσωπόν τι) νὰ λέγῃ ὅσα δύναται νὰ λεχθῶν καὶ ὅσα ἀρμόξουν (εἰς τὴν περιστάσιν), τοῦτο δὲ ἐπὶ τῶν (πεζῶν) λόγων εἶναι ἔργον τῆς πολιτικῆς, καὶ τῶν ρητορικῶν· διότι οἱ μὲν ἀρχαῖοι (ποιηταὶ) παρίσταναν (ἠρώας) ὁμιλῶντας πολιτικῶς, οἱ δὲ σημερινοὶ ρητορικῶς. Εἶναι δὲ ἦθος μὲν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον φανερώνει τὴν προαίρεσιν, (δηλαδή) ποῖα (πράγματα) κανεὶς προτιμᾷ ἢ ἀποφεύγει, ἐκεῖ ὅπου δὲν εἶναι τοῦτο φανερόν. Διὰ τοῦτο δὲν ἔχουσιν ἦθος ἐκεῖνοι ἐκ τῶν λόγων, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει τίποτε ποῦ νὰ προτιμᾷ ἢ ν' ἀποφεύγῃ ὁ λέγων. Διάνοια δὲ εἶναι οἱ λόγοι, διὰ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύουσιν κάτι ὅτι ὑπάρχει ἢ δὲν ὑπάρχει ἢ ἐκφράζουσιν γενικὰς σκέψεις. Τέταρτον δὲ τῶν μὲν λεκτικῶν (στοιχείων) εἶναι ἡ λέξις· ἐννοῶ δὲ, καθὼς πρότερον ἔχει λεχθῆ, ὅτι λέξις εἶναι ἡ διὰ τῆς φράσεως ἀνακοίνωσις (τῶν στοχασμῶν), ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἐμμέτρων καὶ ἐπὶ τῶν πεζῶν λόγων ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν. Τῶν δὲ λοιπῶν μερῶν εἶναι πέμπτον ἢ μελοποιία, τὸ μέγιστον τῶν ἡδυσμάτων. Ἡ δὲ ὄψις εἶναι μὲ ψυχαγωγικόν, ἀλλ' ἀτεχνότατον καὶ ἥκιστα ἀνήκει εἰς τὴν ποιητικὴν τέχνην· διότι ἡ δύναμις τῆς τραγωδίας ὑπάρχει καὶ ἄνευ παραστάσεως καὶ ὑποκριτῶν, καὶ προσέτι πολὺ σπουδαιότερα διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὄψεων εἶναι ἡ τέχνη τοῦ σκευοποιοῦ παρὰ ἢ τῶν ποιητῶν.

ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ

Ἐποῦ δὲ διεκρίναμεν τ' ἀνωτέρω, ἄς εἰπωμεν μετὰ ταῦτα ποῖα περίπου πρέπει νὰ εἶναι ἡ πλοκὴ τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι καὶ τὸ πρῶτον καὶ τὸ σπουδαιότερον (μέρος) τῆς τραγωδίας. Ἐχομεν λοιπὸν ὀρίσει, ὅτι ἡ τραγωδία εἶναι μίμησις πλήρους καὶ ὁλοκλήρου πράξεως, ποῦ ἔχει κάποιον μέγεθος· διότι ὑπάρχει καὶ ὅλον, ποῦ δὲν ἔχει κανέν (ἄξιον λόγου) μέγεθος. Ὅλον δὲ εἶναι ἐκεῖνο ποῦ ἔχει ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ τέλος. Ἀρχὴ δὲ εἶναι ὅ,τι αὐτὸ μὲν κατ' ἀνάγκην δὲν εἶναι μετὰ τι ἄλλο, ἀλλὰ κατόπιν του ὑπάρχει κατὰ φύσιν, ἢ γίνεται κάτι ἄλλο. Τέλος δὲ τούναντίον εἶναι ὅ,τι αὐτὸ κατόπιν ἄλλου ἐκ φύσεως ὑπάρχει, ἢ κατ' ἀνάγκην ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, μὲν αὐτὸ δὲ οὐδὲν ἄλλο (ἔπεται). Μέσον δὲ εἶναι ὅ,τι καὶ αὐτὸ ὑπάρχει μετὰ ἄλλο τι καὶ κατόπιν του ἄλλο. Ἀναγκαῖον λοιπὸν εἶναι οἱ καλῶς συγκροτημένοι μῦθοι, μήτε ὀπόθεν τύχῃ ν' ἀρχίζουσιν, μήτε ὅπου τύχῃ νὰ τελειώνουσιν, ἀλλὰ ν' ἀκολουθοῦν τοὺς εἰρημένους κανόνας.

Καὶ πάλιν, ἐπειδὴ τὸ ὄραϊον, καὶ ζῶον καὶ κάθε πρᾶγμα ποῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ μέρητινά, εἶναι ἀνάγκη ὄχι μόνον νὰ ἔχῃ ταῦτα μὲ τάξιν, ἀλλὰ μέγεθος νὰ ὑπάρχῃ (εἰς αὐτὸ) ὄχι τυχόν—διότι τὸ ὄραϊον ἐγκτεται εἰς τὸ μέ-

γεθος και την τάξιν—διὰ τοῦτο οὔτε ἕνα ὑπερβολικὰ μικρὸν ζῶον εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ὠραῖον, διότι συγχέεται ἡ θεὰ (τούτου), πλησιάζουσα πρὸς χρόνον πού δὲν δύναται νὰ γίνῃ αἰσθητός, οὔτε ὑπερβολικὰ μέγα, διότι ἡ θεὰ τούτου δὲν γίνεται συγχρόνως, ἀλλὰ χάνεται διὰ τοὺς θεατὰς ἡ ἐνότης καὶ ἡ ὁλοκληρία ἐκ τῆς θεας, καθὼς π.χ. εἴαν ἦτο ζῶον μυρίων σταδίων—ὥστε νὰ εἶναι ἀνάγκη, ὅπως ἐπὶ τῶν σωμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ζώων, νὰ ἔχουν μὲν μέγεθος, ἀλλὰ τοῦτο νὰ εἶναι εὐσύνοπτον, τοιουτοτρόπως καὶ ἐπὶ τῶν μύθων, νὰ ἔχουν μὲν μήκος, ἀλλὰ τοῦτο νὰ εἶναι εὐμνημόνευτον. Τοῦ δὲ μήκους ὄριον σχετικῶς μὲν πρὸς τὴν παράστασιν καὶ τὴν θέσιν δὲν εἶν' ἔργον τῶν (ποιητῶν) τέχνης (νὰ ὀρίσῃ), διότι, εἴαν ἐπρεπε νὰ παραστήσουν ἕκατόν τραγωδίας, θὰ τὰς παρίσταναν (μετρουμένου τοῦ χρόνου) μετὴν κλειψύδραν, ὅπως καὶ ἄλλοτε λέγουν, τὸ δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ πράγματος (ἀπορρέον) ὄριον, εἶναι τοῦτο: πάντοτε μὲν ὁ μεγαλύτερος (μῦθος), μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ νὰ εἶναι αἰσθητός διὰ μιᾶς, εἶναι ὠραιότερος ἕνεκα τοῦ μεγέθους του, διὰ νὰ εἴπωμεν δὲ διὰ γενικοῦ ὀρισμοῦ, τόσον μέγεθος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου, ἐκτυλισσομένων διαδοχικῶς τῶν πραγμάτων κατὰ τὸ πιθανὸν ἢ τὸ ἀναγκαῖον, συμβαίνει μεταβολὴ εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας ἢ ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν, εἶναι ἀρκετὸν ὄριον τοῦ μεγέθους.

ΕΝΟΤΗΣ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ

Ἐνας μῦθος δὲν ἔχει ἐνότητα, ὅχι, καθὼς τινες φαντάζονται, εἴαν ἀφορᾷ εἰς ἕνα ἄνθρωπον· διότι πολλὰ καὶ ἀπειρα εἰς τὸν ἕνα συμβαίνουν, ἐκ τινῶν τῶν ὁποίων οὐδεμία ἐνότης ἀπαρτίζεται. Τοιουτοτρόπως δὲ καὶ πράξεις ἐνὸς προσώπου ὑπάρχουν πολλά, ἐξ ὧν οὐδεμία ἐνιαία πρᾶξις προέρχεται. Διὰ τοῦτο ἀποτυγχάνουν, καθὼς φαίνεται, πάντες οἱ ποιηταί, ὅσοι Ἡρακλῆϊδα καὶ Θησιῆϊδα καὶ τὰ τοιαῦτα ποιήματα ἔχουν ποιήσει· φαντάζονται δηλαδὴ ὅτι, ἐπειδὴ εἰς ἦτον ὁ Ἡρακλῆς, εἶν' ἐπόμενον εἰς νὰ εἶναι καὶ ὁ μῦθος. Ὁ δὲ Ὀμηρος, καθὼς καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ὑπερέχει, καὶ τοῦτο φαίνεται ὅτι καλῶς εἶδεν, εἴτε ὡς ἐκ τῆς τέχνης εἴτε ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του. Δηλαδὴ Ὀδύσειαν ποιῶν, δὲν ἐποίησεν ἅπαντα ὅσα συνέβησαν εἰς αὐτόν, καθὼς π.χ. ὅτι ἐπληγώθη μὲν ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ, ἐπροσποιήθη δὲ μανίαν κατὰ τὴν συγκέντρωσιν (τῶν Ἑλλήνων) ἐκ τῶν ὁποίων τίποτε δὲν ἦτο ἀναγκαῖον ἢ ἐπόμενον νὰ συμβῆ, ἐπειδὴ συνέβη τὸ προηγούμενον· ἀλλὰ μίαν πρᾶξιν, ὅπως τὴν ἐννοοῦμεν, ἔπλεξε τὴν Ὀδύσειαν· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν Ἰλιάδα.

Πρέπει λοιπὸν, ὅπως καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις μιμητικαῖς (τέχναις) ἢ μίᾳ μίμησις εἶναι μίμησις ἐνὸς πράγματος, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ μῦθος, ἀφοῦ εἶναι πράξεως μίμησις, καὶ ταύτης ὁλοκληρῆ. Καὶ τὰ μέρη τῶν πραγμάτων νὰ συγκροτοῦνται τοιουτοτρόπως, ὥστε, ἂν μετατεθῆ ἢ ἀφαιρεθῆ μέρος τι, νὰ καταστρέ-

φεται καὶ μετατοπίζεται τὸ ὅλον· διότι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον, εἴτε ὑπάρχει εἴτε δὲν ὑπάρχει, οὐδὲν αἰσθητὸν ἀποτέλεσμα προκαλεῖ, οὐδὲ μῶριον τοῦ συνόλου εἶναι.

ΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ

Φανερόν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων εἶναι, καὶ ὅτι ὅχι τὸ νὰ λέγη τὰ γινόμενα, τοῦτο εἶναι ἔργον ποιητοῦ, ἀλλ' ὅσα εἶναι ἐπόμενον νὰ συμβοῦν καὶ τὰ δυνατὰ κατὰ τὸ πιθανὸν ἢ τὸ ἀναγκαῖον. Διότι ὁ ἱστορικὸς καὶ ὁ ποιητῆς δὲν διαφέρουν κατὰ τὸ ὅτι λέγουν ἔμμετρα ἢ ἄμετρα—διότι εἶναι δυνατόν τὸ ἔργον τοῦ Ἡροδότου εἰς στίχους νὰ τεθῆ, καὶ ὁμοίως νὰ εἶναι εἶδος ἱστορίας ἔμμετρον ὅχι ὀλιγώτερον παρ' ὅσον ἂν ἦτο ἄνευ μέτρων—ἀλλ' ὑπάρχει ἡ ἐξῆς διαφορὰ ὅτι ὁ μὲν (ἱστορικὸς) λέγει τὰ γινόμενα ὁ δὲ (ποιητῆς) ὅπως εἶν' ἐπόμενον νὰ συμβοῦν. Διὰ τοῦτο εἶναι φιλοσοφώτερον καὶ σπουδαιότερον (πρᾶγμα) ἡ ποιήσις ἀπὸ τὴν ἱστορίαν· διότι ἡ μὲν ποιήσις μᾶλλον τὰ καθόλου (συμβαίνοντα) λέγει, ἡ δὲ ἱστορία τὰ καθ' ἕκαστον (ἄνθρωπον συμβάντα). Ἐννοοῦν δὲ καθόλου μὲν, τὸ ποῖα τινα τοιοῦτος ἢ τοιοῦτος ἄνθρωπος συνήθως λέγει ἢ πράττει, κατὰ τὴν πιθανὴν ἢ ἀναγκαῖαν ἀκολουθίαν (τῶν πραγμάτων), καὶ εἰς τοῦτο ἀποβλέπει ἡ ποιήσις, δίδουσα ἐν τέλει ὀνόματα (εἰς τὰ τοιαῦτα πρόσωπα)· τὸ δὲ καθ' ἕκαστον (ἐννοῶ), τί ὁ Ἀλκιβιάδης π.χ. ἐπραξεν ἢ τί ἐπαθεν.

Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς κωμωδίας τοῦτο ἔχει ἤδη καταστῆ φανερόν: δηλαδὴ ἀφοῦ πλέξουν τὸν μῦθον διὰ τῶν πιθανῶν (περιπετειῶν), ἔπειτα τὰ τυχόντα ὀνόματα ὑποβάλλουν καὶ δὲν συνθέτουν ποιήματα ἀναφερόμενα, καθὼς οἱ λαμβογράφοι, εἰς τὰ άτομα. Ἐνῶ ἐπὶ τῆς τραγωδίας τηροῦν τὰ παραδεδομένα ὀνόματα. Αἴτιον δὲ (τούτου εἶναι) ὅτι πιστεύω εἶναι τὸ δυνατόν· λοιπὸν τὰ μὲν μὴ γινόμενα δὲν πιστεύομεν ἀκόμη ὅτι εἶναι δυνατὰ· διότι δὲν θὰ ἐγίνοντο, ἂν ἦσαν ἀδύνατα. Ἐν τούτοις καὶ εἰς τὰς τραγωδίας, εἰς μερικάς μὲν ἔν ἢ δύο τῶν ὀνομάτων, εἶναι γνώριμα, τὰ δὲ ἄλλα εἶναι πλαστὰ, εἰς μερικάς δὲ οὐδὲν, ὅπως π.χ. εἰς τὸν Ἀνθέα τοῦ Ἀγάθωνος. Διότι ἐκεῖ μέσα ὁμοίως καὶ τὰ πράγματα· καὶ τὰ ὀνόματα εἶναι πλαστὰ καὶ οὐχ' ἦτον εὐφραίνει (τὸ ἔργον). Ὡστε δὲν πρέπει ἐξ ἅπαντος νὰ ζητῆ κανεὶς νὰ ἐμμένῃ εἰς τοὺς παραδεδομένους μύθους, εἰς τοὺς ὁποίους συνήθως ἀναφέρονται αἱ τραγωδία. Διότι εἶναι γελοῖον νὰ ἐπιζητῆ κανεὶς τοῦτο, ἀφοῦ καὶ τὰ γνώριμα εἰς ὀλίγους εἶναι γνώριμα, ἀλλ' ὁμοίως εὐφραίνουν πάντας.

Εἶναι λοιπὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρω φανερόν, ὅτι ὁ ποιητῆς πρέπει νὰ εἶναι ποιητῆς τῶν μύθων μᾶλλον ἢ τῶν μέτρων, ἀφοῦ εἶναι ποιητῆς διότι μιμεῖται, μιμεῖται δὲ τὰς πράξεις. Καὶ ἂν λοιπὸν κατὰ τύχην ποιήσῃ γινόμενα, οὐχ' ἦττον εἶναι ποιητῆς. Διότι τινα ἐκ τῶν γινόμενων τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ εἶν'

ἐπόμενον νὰ γίνουιν, καὶ κατὰ τοῦτο ἐκεῖνος εἶναι ποιητῆς αὐτῶν.

Ἐκ τῶν ἀπλῶν μύθων καὶ πράξεων αἱ ἐπεισοδιώδεις εἶναι αἱ χειρότεραι. Λέγω δὲ ἐπεισοδιώδη μῦθον ἐκεῖνον, ὅπου ἡ διαδοχὴ τῶν ἐπεισοδίων οὔτε φυσικὴ οὔτε ἀναγκαῖα εἶναι. Τοιαῦται δὲ (πράξεις) ποιοῦνται ὑπὸ μὲν τῶν ἀναξίων ποιητῶν ἐξ αἰτίας τῶν ἰδίων, ὑπὸ δὲ τῶν ἱκανῶν χάριν τῶν ὑποκριτῶν. Διότι ποιοῦντες ἔργα πρὸς παράστασιν καὶ ἐκτείνοντες τὸν μῦθον παρὰ τὸ δυνατόν, πολλάκις ἀναγκάζονται νὰ διαστρέφουν τὴν λογικὴν σειρὰν τῶν γεγονότων.

Ἐπειδὴ δὲ ὄχι μόνον τελείας πράξεως εἶναι ἡ μίμησις (τῆς τραγωδίας), ἀλλὰ καὶ φοβερῶν καὶ οἰκτρῶν (παθημάτων), ταῦτα δὲ πραγματοποιοῦνται εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν τὸ ἓνα ἐξ αἰτίας τοῦ ἄλλου, καὶ ἰδίως ὅταν συμβῆ νὰ γίνουιν παρὰ τὴν προσδοκίαν (τοῦ θεατοῦ)—διότι τότε ἐνέχει θαυμαστὸν περισσότερον, παρὰ ἂν συμβαίνουιν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου καὶ ἐκ τύχης. Ἀφοῦ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς τύχης (προερχομένων) ἐκεῖνα θεωροῦνται θαυμασιώτατα, ὅσα τρόπον τινὰ ἐπίτηδες φαίνονται ὅτι συνέβησαν, καθὼς π. χ. ὅτι ὁ ἀνδριάς τοῦ Μίτυος εἰς τὸ Ἄργος ἐσκότωσε τὸν αἷτιον τοῦ θανάτου τοῦ Μίτυος, πεσῶν ἐπάνω του, ἐνῶ ἐκεῖνος τὸν ἔβλεπε. Διότι φαίνονται τὰ τοιαῦτα ὅτι ὄχι κατὰ τύχην συνέβησαν—ὥστε κατ' ἀνάγκην οἱ τοιοῦτοι μῦθοι εἶναι οἱ ὠραιότεροι.

ΑΠΛΟΙ ΚΑΙ ΠΕΠΛΕΓΜΕΝΟΙ ΜΥΘΟΙ

Εἶναι δὲ τῶν μύθων ἄλλοι μὲν ἀπλοί, ἄλλοι δὲ περίπλοκοι. Διότι καὶ αἱ πράξεις, τῶν ὁποίων μίμησις εἶναι οἱ μῦθοι, εἰς τὴν φύσιν των συμβαίνει νὰ εἶναι τοιαῦται. Ἐννοῶ δὲ ἀπλῆν μὲν πρᾶξιν ἐκείνην, τῆς ὁποίας γινομένης, καθὼς ἔχει ὀρισθῆ, συνεχοῦς καὶ ἐνιαίας, ἡ μεταβολὴ γίνεται ἄνευ περιπέτειας ἢ ἀναγνωρισμοῦ, περίπλοκος δὲ εἶναι ἐκείνη, ἐξ ἧς μετ' ἀναγνωρισμοῦ ἢ περιπέτειας, ἢ καὶ τῶν δύο, γίνεται ἡ μεταβολή.

Ταῦτα δὲ εἶναι ἀνάγκη νὰ συμβαίνουιν ἐξ αὐτῆς τῆς πλοκῆς τοῦ μύθου, ὥστε ἐξ ὧν ἔχουν γίνεαι προτοῦ, ἢ ἐξ ἀνάγκης ἢ κατὰ φυσικὴν ἀκολουθίαν νὰ προκύπτουιν ταῦτα. Διότι διαφέρει πολὺ τὸ νὰ γίνωνται ταῦτα ἐξ αἰτίας τούτων ἢ κατόπιν τούτων.

ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ

Εἶναι δὲ περιπέτεια μὲν ἡ μεταβολὴ (τῆς καταστάσεως) εἰς τὸ ἀντίθετον τοῦ διὰ τῶν πράξεων ἐπιδιωκομένου, καθ' ὃν τρόπον ἐλέχθη· καὶ τοῦτο δὲ, καθὼς λέγομεν, κατὰ τὴν φυσικὴν ἢ ἀναγκαῖαν ἀκολουθίαν (τῶν πραγμάτων). Καθὼς π. χ. εἰς τὸν Οἰδίποδα (ὁ ἄγγελος) ἐλθὼν μετὸν σκοπὸν νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Οἰδίποδα καὶ νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ τοῦ πρὸς τὴν μητέρα φόβου του, δηλώσας ποῖος ἦτο (ὁ Οἰδίπους), ἐπραγματοποίησε τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα· καὶ εἰς τὸν Λυγκέα, ἐνῶ οὗτος μὲν ἀπήγχετο διὰ νὰ φονευθῆ, ὁ δὲ Δαναὸς ἠκολούθη διὰ νὰ τὸν φονεύσῃ,

συνέβη ὡς ἀποτέλεσμα τῶν διενεργηθέντων, οὗτος μὲν νὰ φονευθῆ, ἐκεῖνος δὲ νὰ σωθῆ.

Ἀναγνώρισις δὲ, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα σημαίνει, εἶναι μεταβολὴ ἐξ ἀγνοίας εἰς γνῶσιν καὶ (ἐπομένως) ἢ εἰς ἀγάπην ἢ ἐχθρὰν τῶν πρὸς εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν προωρισμένων. Καλλίστη δὲ ἀναγνώρισις, ὅταν συγχρόνως περιπέτεια γίνωνται, ὅπως π. χ. ἔχει ἡ ἐν τῷ Οἰδίποδι. Ὑπάρχουιν, ἐννοεῖται, καὶ ἄλλαι ἀναγνωρίσεις· διότι καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἄψυχα ἀκόμη καὶ τὰ τυχαῖα συμβαίνει κατὰ τινα τρόπον αὐτὸ τὸ ὅποιον ἐλέχθη, καὶ (πρὸς τούτους) εἶναι δυνατόν ν' ἀναγνωρίσῃ κανεὶς ἂν ἔχει πράξει κάτι ἢ δὲ τὸ ἔχει πράξει. Ἀλλὰ ἡ πρὸ πάντων ἀνήκουσα εἰς τὸν μῦθον, δηλαδὴ ἡ πρὸ πάντων ἀνήκουσα εἰς τὴν πρᾶξιν, εἶναι ἡ εἰρημένη. Διότι ἡ τοιαύτη ἀναγνώρισις καὶ περιπέτεια θὰ προξενήσῃ ἢ οἶκτον ἢ φόβον τοιούτων δὲ πράξεων μίμησις ἔχει ὀρισθῆ ἡ τραγωδία. Προσέτι δὲ τόσον ἡ ἀτυχία ὅσον καὶ ἡ εὐτυχία ἐπὶ τῶν τοιούτων (ἀναγνωρίσεων) θέλει συμβῆ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ ἀναγνώρισις εἶναι τινῶν (ἀνθρώπων) ἀναγνωρίσις, ἄλλαι μὲν εἶναι τοῦ ἐνὸς πρὸς μόνον τὸν ἄλλον, ὅταν εἶναι φανερός ὁ ἄλλος ποῖος εἶναι, ἄλλοτε δὲ εἶναι ἀνάγκη καὶ οἱ δύο ν' ἀναγνωρίσουιν ἀλλήλους, ὅπως π. χ. ἡ μὲν Ἰφιγένεια ἀνεγνωρίσθη πρὸς τὸν Ὀρέστην ἀπὸ τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐπιστολῆς, ἐκεῖνος δὲ διὰ ν' ἀναγνωρίσθῃ πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν, εἶχεν ἀνάγκην ἄλλου μέσου ἀναγνωρίσεως.

Λοιπὸν δύο μέρη τοῦ μύθου, ἡ περιπέτεια καὶ ἡ ἀναγνώρισις ἀναφέρονται εἰς ταῦτα, τρίτον δὲ εἶναι τὸ πάθος. Ἐκ τούτων ἡ μὲν περιπέτεια καὶ ἀναγνώρισις ἔχει ἤδη ἐξηγηθῆ· τὸ δὲ πάθος εἶναι πρᾶξις καταστρεπτικὴ καὶ ὀδυνηρά, οἷον οἱ ἐν τῷ φανερωθῆ θάνατοι καὶ οἱ μεγάλοι σωματικοὶ πόνοι καὶ οἱ τραυματισμοὶ· καὶ ὅσα εἶναι παρόμοια.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΟΣΟΝ

Ποῖα μὲν εἶναι τὰ μέρη τῆς τραγωδίας τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ θεωροῦνται ὡς εἶδη αὐτῆς (ὡς ἀποτελοῦνται τὴν μορφήν αὐτῆς), εἵπαμεν πρότερον· κατὰ δὲ τὸ ποσόιν, δηλαδὴ εἰς πόσα χωριστὰ μέρη διαιρεῖται (ἡ τραγωδία), ταῦτα εἶναι τ' ἀκόλουθα: Πρόλογος, ἐπεισόδιον, ἔξοδος, χορικόν, καὶ τούτου (τοῦ χορικοῦ) τὸ μὲν (καλεῖται) πάροδος, τὸ δὲ στάσιμον. Κοινὰ μὲν πάντων τῶν δραμάτων εἶναι ταῦτα, ἰδιάζοντα δὲ εἰς τινα εἶναι τὰ ἀπὸ σκηνης (ἄσματα) καὶ οἱ κομμοί. Εἶναι δὲ πρόλογος μὲν ὀλόκληρον μέρος τῆς τραγωδίας τὸ πρὸ τῆς παρόδου τοῦ χοροῦ· ἐπεισόδιον δὲ ὀλόκληρον μέρος τῆς τραγωδίας τὸ μεταξὺ ὀλοκλήρων χορικῶν μελῶν· ἔξοδος δὲ ὀλόκληρον μέρος τῆς τραγωδίας, κατόπιν τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάρχει μέλος τοῦ χοροῦ. Τοῦ χορικοῦ δὲ πάροδος μὲν τὸ πρῶτον ὑπὸ ὀλοκλήρου τοῦ χοροῦ λεγόμενον, στάσιμον δὲ μέλος χοροῦ, τὸ ὅποιον δὲν περιέχει ἀναπαιστικούς καὶ τροχαϊκοὺς στίχους, κομμὸς δὲ θρηγῶνος κενὸς χοροῦ καὶ ἀπὸ σκηνης.